

Sygn. akt I C 1105/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 października 2016 roku

Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSR Anna Litwińska – Bargiel

Protokolant: Edyta Szmigiel

po rozpoznaniu w dniu 6 października 2016 roku w Dzierżoniowie

na rozprawie sprawy

z powództwa **P. R. (1)**

przeciwko **N. R.**

o zapłatę

I. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę **1.110 zł** (jeden tysiąc sto dziesięć złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 21 lipca 2016 r do dnia zapłaty;

II. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę **433 zł** tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 360 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 22 lipca 2016 roku powód P. R. (2) wniósł o zasądzenie od pozwanej N. R. kwoty 1 100 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 21 lipca 2016r. oraz kosztami procesu.

W uzasadnieniu pozwu powód podniósł, że Sąd Rejonowy w D.wyrokiem z dnia 06 października 2015 r., sygn. akt(...) (...), uchylił z dniem 1 lipca 2015 r. obowiązek alimentacyjny wobec pozwanej. Wysokość świadczeń alimentacyjnych wobec pozwanej została określona wyrokiem Sądu Rejonowego w D. z dnia 31 sierpnia 2009r. na kwotę 370 zł. Pozwana podjęła zatrudnienie od 30 grudnia 2014r., a więc powód mógł domagać się uchylenia jego obowiązku alimentacyjnego z tą datą. Licząc jednak na ugodowe zakończenie sprawy sądowej zgodził się na określenia daty uchylenia jego obowiązku alimentacyjnego na dzień 1 lipca 2015r. Tymczasem pozwana kategorycznie domagała się dalszych, nienależnych jej świadczeń, które powód płacił do 30 września 2015r. Powód podał, że zapowiedział pozwanej, że będzie dochodził zwrotu nienależnych pozwanej alimentów, pomimo tego wywiodła ona apelację. Pismem z dnia 12 lipca 2016r. pozwana została bezskutecznie wezwana do zapłaty dochodzonej kwoty. Na dochodzoną kwotę składają się zapłacone, a nienależne pozwanej świadczenia alimentacyjne za okres lipiec, sierpień oraz wrzesień 2015r. w kwocie po 370 zł miesięcznie.

Pozwana, N. R., wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów procesu. W uzasadnieniu podała, że potwierdziła, że obowiązek alimentacyjny powoda ustał w dniu 1 lipca 2015r., na mocy orzeczenia Sądu Rejonowego w D. z dnia 6 października 2015r. , od którego apelacja została oddalona wyrokiem Sądu Okręgowego wŚ.z dnia 05 stycznia 2016r. Przyznała również, że otrzymała od powoda świadczenia alimentacyjne w miesiącach: lipiec, sierpień, wrzesień 2015r. Wskazała, że środki pieniężne uzyskane od powoda w powyższym okresie zużyte były na bieżąco na najpilniejsze potrzeby, takie jak żywność, czy środki higieny osobistej. Nadto powód dostarczał wyłącznie świadczenia

alimentacyjne, nie dbał o jej wykształcenie, wychowanie, ani w inny sposób nie przyczyniał się do jej utrzymania. Przyznała, że otrzymała wezwanie do zapłaty od powoda, ale dopiero w dniu 20 lipca 2016r. Powołując się na treść art. 409 k.c. wniosła o oddalenie powództwa, gdyż dochodzone świadczenie zużyła na bieżące potrzeby, nie wzbogaciła się kosztem powoda. Powód w toku postępowania o uchylenie obowiązku alimentacyjnego nie składał również wniosku o zabezpieczenie poprzez zawieszenie obowiązku alimentacyjnego na czas trwania procesu. Co więcej dobrowolnie płacił alimenty wiedząc, że pozwana zużywa je na bieżące potrzeby. Nadto w ocenie pozwanej żądanie zwrotu uiszczonych alimentów jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Sąd ustalił co następuje:

Wyrokiem z dnia 31 sierpnia 2009 r. wydanym przez Sąd Rejonowy w D.w sprawie (...) powód P. R. (1) zobowiązany został do płacenia alimentów na rzecz córki N. R. w wysokości po 370 złotych miesięcznie wraz z odsetkami ustawowymi w przypadku braku płatności, którejkolwiek z rat.

Bezsporne, a nadto kserokopia wyroku Sądu Rejonowego wD.z dnia 31 sierpnia 2009r., sygn. akt(...)- k. 63 akta sprawy(...).

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Dzierżonowie w sprawie (...)z dnia 6 października 2015 r. uchylono z dniem 01 lipca 2015 r. obowiązek alimentacyjny P. R. (1) wobec jego córki N. R. wynikający z wydanego wyroku z dnia 31 sierpnia 2009r., w sprawie (...)

Od niniejszego wyroku pozwana wywiodła apelację, w której kwestionowała datę ustania obowiązku alimentacyjnego. Uważała, że rozstrzygnięcie jest krzywdzące dla niej, gdyż powoduje powstanie obowiązku zwrotu pobranych alimentów za okres lipiec- wrzesień 2015r.

Apelacja pozwanej została oddalona.

Bezsporne, a nadto wyrok Sądu Rejonowego wD.z dnia 06 października 2015r., sygn. akt (...), apelacja pozwanej, wyrok Sądu Okręgowego wŚ.z dnia 5 stycznia 2016r.(...)-akta sprawy (...)

Pozwana N. R. pobierała alimenty do dnia 30 września 2015 r. , tj. w okresie od 1 lipca do 30 września 2015r. porała z tego tytułu kwotę 1100 zł. Powód uiszczał świadczenia alimentacyjnie dobrowolnie na rachunek bankowy matki pozwanej.

Bezsporne, a nadto zeznania pozwanej i powoda CD -k. 32

W okresie od lipca do września 2015r.pozwana zamieszkiwała wspólnie z matką oraz dwiema siostrami i wspólnie prowadziły gospodarstwo domowe. Świadczenia alimentacyjne w imieniu pozwanej odbierała jej matka i przeznaczała na jej utrzymanie, w tym mieszkanie, wyżywienie, media. Z uzyskanej od powoda kwoty nie zostały poczynione żadne oszczędności, w całości została skonsumowana.

Pozwana w tym czasie podjęła zatrudnienie na umowę o pracę na czas oznaczony za wynagrodzeniem na wysokości najniższej kwoty krajowej. Nie było to ciągle zatrudnienie. Pracowała na różne zmiany. Uzyskała wynagrodzenie w wysokości co najmniej 4 000 zł. Całą otrzymaną kwotę przeznaczyła na swoje potrzeby, w tym odzież, kosmetyki, podróże. Z własnych środków, wspólnie z siostrą D. R., odświeżyły swój pokój. Nadto zakupiła laptopa i odłożyła srodka na kurs prawo jazdy.

Pozwana podeszła do egzaminu maturalnego w maju 2014r. Uzyskała wynik negatywny z dwóch przedmiotów. Przez kolejny rok szkolny uczęszczała na zajęcia wieczorowe w celu przygotowania się do poprawkowego egzaminu. Zakończyła naukę w kwietniu 2015r. W czasie popierania nauki nie pracowała. W sierpniu 2015r. podeszła do sesji poprawkowej. Uzyskała wynik negatywny z jednego przedmiotu. Dopiero w roku 2016r. udało się jej zdać maturę i podjęła studia.

Według swoich możliwości pozwana percypowała w kosztach swojego utrzymania poprzez przekazywanie środków na zakupu węgla, drewna i zmienników. Było to kwota ok. 300 zł rocznie. Od czasu, kiedy powód zaprzestał przekazywać świadczenia alimentacyjne, pozwana musiała percypować w kosztach swojego utrzymania poprzez przekazywanie matce kwoty 500 zł miesięcznie.

Powód nie brał udziału w wychowaniu pozwanej. Jego rola ograniczała się do uiszczania alimentów. Po zaprzestaniu uiszczania alimentów nadal nie uczestniczył w jej wychowaniu.

Dowód- zeznania świadków K. R. CD –k. 32,

D. R.- CD- k. 32,

- zeznania pozwanej- CD – k. 32.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie w całości.

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego, który pomiędzy stronami był bezsporny.

Jak wynikało z żądania pozwu powód dochodził zwrotu zapłaconych na rzecz pozwanej alimentów w związku z uchyleniem przez Sąd z datą wsteczną obowiązku alimentacyjnego.

Bezsporne pomiędzy stronami było, że powód zobowiązany był od dnia 31 sierpnia 2009 r. do zapłaty alimentów w kwocie po 370 złotych miesięcznie na rzecz swojej córki N. i że alimenty te płacił dobrowolnie na konto matki pozwanej. Bezsporne pozostawało również to, że uiścił alimenty aż do dnia 30 września 2015 r. Wyrokiem z dnia 6 października 2015 r. w sprawie (...)Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie uchylił istniejący obowiązek alimentacyjny z dniem 1 lipca 2014 r.

Z powyższego wynika, że powód nie był zobowiązany alimentacyjnie od dnia 01 lipca 2015 r., a spełniał nadal swoje zobowiązanie do 30 września 2015 r. Bezsporne było, że w tym okresie powód uiścił tytułem świadczeń alimentacyjnych na rzecz pozwanej kwotę 1110 zł.

Jak wynika z treści art. 405 k. c. kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Natomiast w myśl art. 410 k.c. przepisy dotyczące bezpodstawnego wzbogacenia stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego, które zachodzi jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Niewątpliwie w chwili spełniania świadczenia powód był zobowiązany na mocy wyroku sądowego do płacenia alimentów, lecz wskutek orzeczenia Sądu Rejonowego Dzierżoniowie w sprawie (...)podstawa świadczenia odpadła, w związku z uchyleniem obowiązku z datą wsteczną tj. od dnia 01 lipca 2015 r.

Odpadnięcie podstawy prawnej świadczenia zachodzi w sytuacji, gdy w chwili świadczenia jego prawna podstawa istniała, natomiast już po spełnieniu odpadła. Dopuszczalność stosowania przepisów o nienależnym świadczeniu dla świadczeń alimentacyjnych nie jest kwestionowana w orzecznictwie. Świadczenie uiszczane na podstawie wykonanego orzeczenia podlegającego uchyleniu staje się nienależne z chwilą odpadnięcia jego podstawy prawnej (tak. min. wyrok SN z dnia 7 lipca 2005r., IV CK 24/05, LEX nr 311333). Zwrot spełnionego świadczenia w takich przypadkach następuje automatycznie na wniosek dłużnika, bez względu na to, jak kształtowały się stosunki prawne między stronami, a zatem niezależnie od stosunku materialnoprawnego łączącego strony związanego z *causa* roszczenia, które w takim wypadku jest rozstrzygane jedynie w kontekście odpadnięcia podstawy prawnej, w oparciu

o którą świadczenie było uiszczane. Nie jest istotną przyczyną zmiany, uchylenia /upadku/ orzeczenia, które uległo już wykonaniu. Dlatego też drugorzędne znaczenie dla rozstrzygnięcia o istocie sporu miały powoływane przez pełnomocnika pozwanej okoliczności związane z sytuacją materialną pozwanej w chwili otrzymywania świadczeń alimentacyjnych od powoda.

Mając powyższe na uwadze należy uznać, że zapłacone alimenty od dnia 01 lipca 2015 r. do dnia 30 września 2015 r. stanowiły świadczenie nienależne i podlegały zwrotowi.

Jednocześnie Sąd uznał, że nie zachodzi przypadek spełnienia świadczenia czyniącego zadość zasadom współżycia społecznego. Zgodnie z art. 411 pkt. 2 k.c. nie można żądać zwrotu świadczenia, jeżeli spełnienie świadczenia czyni zadość zasadom współżycia społecznego. Powyższy przepis znajduje zastosowanie w sytuacji gdy ten, kto spełnił świadczenie, nie był prawnie zobowiązany, lecz można mu przypisać moralny obowiązek wobec przyjmującego świadczenie; w takiej sytuacji spełnienie świadczenia czyni zadość zasadom współżycia społecznego (por. wyrok SN z dnia 21 września 2004 r., II PK 18/2004, OSNPIUS 2005, nr 6, poz. 84).

O tym, czy świadczenie czyni zadość zasadom współżycia społecznego decyduje każdorazowo całokształt okoliczności konkretnego przypadku; czynią zadość zasadom współżycia społecznego zwłaszcza tzw. świadczenia quasi-alimentacyjne (por. wyrok SN z dnia 17 lutego 2000 r., I PKN 537/99). Przesłanka zgodności z zasadami współżycia społecznego i czynieniu im zadość odwołuje się do systemu wartości i ocen, dlatego powinna być ona dokładnie badana w każdej sytuacji faktycznej związanej z jej podniesieniem. Nie będzie więc można żądać zwrotu świadczenia, gdy odpowiada ono obowiązkom akceptowanym przez społeczeństwo lub też przyjętym zwyczajom postępowania (B. Paul, Koncepcje rozliczeń majątkowych między konkubentami, PS 2003, nr 3, s. 16; A. Rzetecka-Gil, Komentarz do art. 411 k.c., teza 22, op. system prawny LEX).

W stanie faktycznym niniejszej sprawy należy mieć na uwadze, że pozwana w okresie lipiec- wrzesień 2015r. podjęła okresowe zatrudnienie. Uzyskała łącznie dochód w wysokości ok. 4 000 zł, który przeznaczyła na swoje potrzeby, w tym zakup laptopa, opłacenie kursu na prawo jazdy, odzież, kosmetyki oraz odświeżenie zamieszkiwanego pokoju. Świadczenie alimentacyjne uiszczane przez powoda pobierała matka pozwanej i w całości przeznaczyła na jej utrzymanie. Nie zostały poczynione żadne oszczędności. W sierpniu 2015r. pozwana zdała poprawkowy egzamin maturalny. Jednak nie wykazała się aktywną postawą w celu poprawy swojej sytuacji. Nie podjęła nauki. Nie zmieniła pracy na lepszą. Jednocześnie była w stanie samodzielnie się utrzymać.

Nadto w ocenie Sądu pozwana już od dnia otrzymania pozwu o uchylenie obowiązku alimentacyjnego w dniu 26 stycznia 2015r. (k.11 akta(...)) musiała się liczyć z ewentualnym zwrotem świadczeń alimentacyjnych uiszczanych przez ojca. Z rozważań Sądu Rejonowego w D.rozpoznającego powództwo o wygaśnięcie obowiązku alimentacyjnego w sprawie sygn. akt: (...).wynika, że podstawą orzeczenia było ustalenie, że pozwana miała możliwość samodzielnego utrzymania się, a z drugiej strony nadmierne obciążenie powoda w razie dalszego alimentowania pozwanej i jej siostr. Sąd podkreślił, że pozwana wyraziła chęć kontynuowania nauki, ale nie wykazała, aby jej chęci zostały urzeczywistnione. Pozwana w apelacji zakwestionowała wyłącznie datę ustania obowiązku alimentacyjnego. Miała świadomość, że za okres lipiec- wrzesień alimenty się jej nienależały i będzie zobowiązana do ich zwrotu.

Należy również zaznaczyć, że powód uiszczal świadczenie alimentacyjne dobrowolnie, aż do czasu wydania w dniu 6 października 2015r. wyroku przez Sąd I instancji uchylający jego obowiązek alimentacyjny.

Z uwagi, że zwrot nienależnego świadczenia jest świadczeniem bezterminowym jego wymagalność wynika z treści art. 455 k.c. zgodnie, z którym jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania.

Z uwagi, że powód wzywał pozwaną do zwrotu nienależnego świadczenia pismem z dnia 12 lipca 2016r., nadanym na adres pozwanej w dniu 14 lipca 2016r. Pozwana przyznała, że otrzymała niniejsze wezwanie. W związku z tym

Sąd podzielił stanowisko powoda i określił wymagalność roszczenia na dzień 21 lipca 2016 r., a więc 7 dzień od dnia nadania wezwania do pozwanej. W ocenie Sądu w tym czasie mógł zapoznać się ze stanowiskiem powoda.

Zgodnie z treścią art. 481 § 1 k.c. jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. W związku z powyższym Sąd zasądził odsetki od dnia 21 lipca 2016 r.

Orzeczenie o kosztach zawarte w punkcie II. sentencji wyroku znajduje swą podstawę normatywną w treści art. 98 k.p.c., w myśl którego strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu).

Zgodnie z określoną w tym przepisie zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy i zwrotu kosztów celowych, obowiązek zwrotu tychże kosztów spoczywał zatem na pozwanej, jako przegrywającej sprawę. Koszty poniesione przez powoda obejmowały kwotę 433 zł, na którą składały się: opłata sądowa od pozwu w kwocie 56 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 360 zł ustalone na podstawie § 2 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015r., poz. 1800).

Mając powyższe na uwadze Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.